JAARVERSLAG

januari – december 2006

Proefdierdeskundigen ex art. 14
Wet op de dierproeven

Dr. Catriene M.A. Thuring,
Drs. Miriam van der Meulen-Frank
Groningen mei 2007

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 2

I. TOEZICHTHOUDENDE TAAK 3

II. OVERLEG VERGUNNINGHOUDER EN DIRECTIES DIERFACILITEITEN 5

III. REGISTRATIE PROEFDIEREN EN DIERPROEVEN 7

IV. REGISTRATIE ART. 9 EN ART. 12 FUNCTIONARISSEN 9

V. ONDERWIJS 10

VI. CONTACTEN MET ONDERZOEKERS EN BIOTECHNICI 12

VII. DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE (DEC) 13

VIII. VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT (VWA) 14

IX. OVERIGE ACTIVITEITEN 15

X. BIJEENKOMSTEN 16

XI. EVALUATIE PLANNEN 2006 EN NIEUWE PLANNEN VOOR 2007 17

INLEIDING

De Rijksuniversiteit Groningen heeft een vergunning om dierproeven te mogen uitvoeren. Jaarlijks worden ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek binnen deze universiteit duizenden dierproeven uitgevoerd en duizenden proefdieren gefokt en gehouden. In de Wet op de dierproeven staat beschreven dat toezicht moet worden gehouden op het welzijn van deze dieren.

Binnen de Rijksuniversiteit Groningen wordt deze toezichthoudende taak uitgevoerd door proefdierdeskundige dr. C.M.A. Thuring. Op 15 april 2006 werd een tweede proefdierdeskundige aangesteld: drs. M. van der Meulen-Frank. Gezamenlijk houden zij toezicht op het welzijn van proefdieren voor, tijdens en na dierproeven. De omvang van hun functie is vastgesteld op respectievelijk 0,8 fte en 0,4 fte.

De proefdierdeskundigen dragen zorg voor de jaarlijkse registratie van proefdieren en dierproeven, brengen adviezen uit op het gebied van de proefdierkunde, onderhouden contacten met de vergunninghouder, onderzoekers, dierverzorgers en biotechnici, het management van de proefdierfaciliteiten van de Rijksuniversiteit Groningen, de portefeuillehouders van het UMCG en Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen en de Voedsel en Waren Autoriteit. Daarnaast zijn zij adviseur voor de dierexperimentencommissie. Dr. Thuring is verantwoordelijk voor de inhoud van de cursus proefdierkunde en zij levert een bijdrage aan artikel 12 onderwijs.

Het onderhavig verslag geeft een beknopt overzicht van de werkzaamheden uitgevoerd door de proefdierdeskundigen in het jaar 2006.

Dit jaarverslag is primair geschreven voor betrokkenen en geïnteresseerden binnen de Rijksuniversiteit Groningen en UMCG.

Groningen, mei 2007,

Dr. C.M.A. Thuring en drs. M. van der Meulen-Frank

I. TOEZICHTHOUDENDE TAAK

In onderling overleg stelden de twee proefdierdeskundigen in april 2006 een taakverdeling vast. Twee uitgangspunten werden hierbij gehanteerd. Het eerste punt was dat beide proefdierdeskundigen een toezichthoudende taak hebben op alle locaties binnen de Rijksuniversiteit Groningen waar dierproeven worden uitgevoerd. Het tweede punt was dat bij calamiteiten welke het welzijn van dieren raken de eerst beschikbare proefdierdeskundige wordt ingeschakeld.
Binnen de Rijksuniversiteit Groningen wordt door veertig verschillende onderzoeksgroepen dierexperimenteel werk verricht. Voor vijftien van deze groepen fungeert drs. Van der Meulen-Frank als toezichthouder, eerste contactpersoon voor onderzoekers en biotechnici en adviseur voor de dierexperimentencommissie (DEC). Dr. Thuring is toezichthouder, eerste contactpersoon en adviseur voor de DEC voor de overige groepen. De vastgestelde taakverdeling werd gedurende het jaar 2006 naar tevredenheid gehanteerd.

In 2006 maakten de proefdierdeskundigen een begin met het gebruik van een standaardformulier om de bevindingen tijdens het houden van toezicht consistent vast te leggen.

In het jaar 2006 werden alle locaties van de Rijksuniversiteit Groningen waar proefdieren worden gehuisvest minimaal éénmaal bezocht in het kader van de toezichthoudende taak. De locaties waarin de meeste proefdieren worden gehouden, te weten
werden minimaal wekelijks bezocht.

Naast de vaste locaties werden ook veldlocaties bezocht: het
waar grauwe kiekendieven worden bestudeerd en Callantsoog waar dierexperimenteel werk met konijnen wordt uitgevoerd.

Tijdens het verrichten van de toezichthoudende taak werd geconstateerd dat een groot aantal dierproeven conform de beschrijving in de DEC aanvraag werden uitgevoerd.

Nochtans was in een aantal gevallen wel sprake van gebreken.

- Overschrijden van het humaan eindpunt in een dierproef zonder dat verantwoordelijk onderzoeker actie ondernam;
- Dieren niet controleren in het weekend;
- Het starten van een dierproef direct na binnenkomst van de dieren (zonder een acclimatisatietijd te respecteren);
- Muizen anestheseren en opereren zonder daarbij maatregelen te treffen om de lichaamstemperatuur op peil te houden;

- Ratten met duidelijke uitingen van pijn in de post-operatieve fase;
- Langdurig huisvesten van proefdieren zonder een concreet onderzoeksplan;
- Huisvesten van ratten en muizen zonder verrijkingsmateriaal;
- Lopende dierproeven zonder welzijnsdagboek of met een onvoldoende bijgehouden welzijnsdagboek;
- Ontbreken van DEC aanvraag en/of werkprotocol bij dieren;
- Muizen met vechtwonden.

De diversiteit in aard van de gebreken vereiste ook een verschillende aanpak. In enkele gevallen moest direct en onherroepelijk ingegrepen worden. In andere gevallen werd eerst overleg gestart met de betrokken onderzoeker. In alle gevallen werd actie ondernomen om de geconstateerde gebreken te verhelpen en waar nodig afspraken gemaakt met de verantwoordelijke persoon om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Tenslotte hielden de proefdierdeskundigen elkaar wekelijks op de hoogte van elkaars activiteiten.

Proefdierdeskundige Thuring verricht de toezichthoudende taak niet alleen voor vergunninghouder Rijksuniversiteit Groningen, maar ook voor enkele externe vergunninghouders:

-
-
-
-

Het bedrijf werd meerdere malen bezocht en eenmaal.
Overige vergunninghouders verrichtten geen dierproeven in 2006.

II. OVERLEG VERGUNNINGHOUDER EN DIRECTIES DIERFACILITEITEN

Het College van Bestuur (CvB) van de Rijksuniversiteit Groningen heeft een vergunning om dierproeven te mogen verrichten zoals bedoeld in artikel 2 van de Wet op de dierproeven. Met de voorzitter van het CvB, dr. S.K. Kulpers, werden meerdere bijeenkomsten belegd:

- In januari over het management van de dierfaciliteit in Haren;
- In juli en november regulier overleg over lopende zaken;
- In november een bijeenkomst met de portefeuillehouder FWN over een proefdiervolgsysteem voor de dierfaciliteit te Haren.

Daarnaast werd met de afdeling Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken (ABJZ) gesproken over wijzigingen in de organisatiestructuur als gevolg van de UMCG vorming. Afgesproken werd om per 1 januari 2007 het bureau van de proefdierdeskundigen organisatorisch te scharen onder het Bureau van de Universiteit. Ook werd met ABJZ de aanvraag voor een nieuwe vergunning (ex art. 2 Wod) voorbereid.

Beiden proefdierdeskundigen hadden afzonderlijk een functioneringsgesprek met de vergunninghouder en een vertegenwoordiger van de afdeling Personeel & Organisatie.

De reguliere gesprekken met de directeur van de dierfaciliteit Centrale Dienst Proefdieren te Groningen (CDP), kwamen in de loop van het jaar te vervallen wegens aanvaarden van werkzaamheden elders en werden voortgezet op wekelijkse basis met manager bedrijfsvoering Onderwerpen van gesprek waren o.a.:

- Nieuwbouw CDP;
- Interne opleiding biotechniek;
- Ontwikkeling fok database;
- Aanschaf proefdiervolgsysteem;
- Aanschaf van MRSA vrije varkens.

Met de directeur van de Harense dierfaciliteit (Facultaire Dienst Dierverzorging, FDD), werd regulier overleg gevoerd op maandelijkse basis. Onderwerpen van gesprek waren o.a.:

- Nieuwbouw dierfaciliteit Zernike complex;
- Invoering kledingregime;
- Invoering welzijnsmonitoring van proefdieren;
- Proefdierkundig onderwijs voor studenten;
- Efficiënter beheer van foklijnen.

Met beide directeuren werden ook bezoeken aan de betreffende dierfaciliteiten gebracht.

III. REGISTRATIE PROEFDIEREN EN DIERPROEVEN

Jaarlijks dient vergunninghouder Rijksuniversiteit Groningen de Registratie van Dierproeven en Proefdieren te verrichten. Deze verplichting berust op artikel 15 van de Wet op de dierproeven en de nadere uitwerking van dit artikel in het Dierproevenbesluit. De vergunninghouder heeft deze taak gedelegeerd naar de proefdierdeskundigen. Gedurende de maanden januari, februari en maart 2007 werden via de proefdiercoördinator van elke onderzoeksgroep gegevens verzameld over alle dierproeven uitgevoerd en proefdieren gehouden in 2006. De gegevens werden vóór de sluitingsdatum van 15 maart 2007 verstuurd naar de Voedsel en Waren Autoriteit.
In onderstaande tabel is het totaal aantal dierproeven verricht binnen de Rijksuniversiteit Groningen uitgesplitst per diersoort, separaat is het aantal dierproeven uitgevoerd met transgene dieren aangegeven.

Tabel: aantal dierproeven binnen de Rijksuniversiteit Groningen in de jaren 2002-2006[1]

Diersoort	2002	2003	2004	2005	2006
Muizen	6666	6013	6896	8857	9836
Ratten	7934	8090	8170	8687	8161
Hamsters	161	99	63	29	20
Cavia's	251	290	246	346	259
Andere knaagdieren	318	205	98	48	
Konijnen	12	28	1	13	108
Katten	18	53	14	13	11
Varkens	51	31	70	7	14
Geiten			6		6
Schapen	1			1	2
Andere zoogdieren	10				
Kippen	193				221
Kwartels					
Andere vogels	2949	3382	4289	5007	5787
Amfibieën	10	21	18	20	30
Vissen	185	315	547	805	343
Totaal	18759	18527	20418	23833	24798

[1] Bron: "Zo doende" 2002, 2003, 2004, 2005, Uitgave Keuringsdienst van Waren / Voedsel en Waren Autoriteit; Jaarverslagen proefdierdeskundige Rijksuniversiteit Groningen

Tabel: aantal dierproeven met transgene dieren binnen de Rijksuniversiteit Groningen in 2002-2006

Diersoort	2002	2003	2004	2005	2006
Muizen	526	504	644	838	1037
Ratten	58	88	28	128	83
Totaal	584	592	672	966	1120

Een belangrijke conclusie is dat het aantal dierproeven binnen de Rijksuniversiteit Groningen in 2006 met 1072 is gestegen tot een totaal aantal dierproeven van 24798.

Deze stijging is voornamelijk terug te voeren op een stijging in het gebruik van de species muis, konijn en dieren uit de categorie "Andere vogels". In de categorie muis is de stijging terug te zien bij zowel conventionele als transgene dieren. In het jaar 2006 zijn binnen de Rijksuniversiteit Groningen meer onderzoekers dierexperimenteel actief geweest in vergelijking met voorgaande jaren. De meest gebruikte proefdier species, zowel landelijk als binnen de Rijksuniversiteit Groningen, is muis. Ook de nieuwe onderzoekers maakten het meest gebruik van deze soort voor hun diermodellen.
De stijging in het aantal dierproeven met konijnen voert terug op de start van een project waarin konijnen in de duinen worden bestudeerd.
Een opvallende bevinding is dat er een stijging van aantallen dierproeven zichtbaar is in de categorie "andere vogels". Binnen deze categorie werden meerdere nieuwe species gebruikt, nl. pimpelmees, kievit, scholekster en enkele pleviersoorten. Het aantal dierproeven met deze soorten bedroeg respectievelijk 897, 4, 1 en 4.
Onderzoeksgroepen waarbinnen het proefdiergebruik in 2006 aanzienlijk is toegenomen zijn: PET centrum, dierfysiologie, dieroecologie, allergologie, Community and Conservation Ecology en Farmaceutische technologie en biofarmacie. De laatste twee groepen zijn nieuwe groepen die binnen de Rijksuniversiteit Groningen dierexperimenteel werk verrichten.

Van de dierproeven werd 56% uitgevoerd binnen de Centrale Dienst Proefdieren te Groningen en 44% binnen de FDD te Haren. Dierproeven in het vrije veld ressorteren onder de FDD.

Bij het verzamelen van de registratiedata 2006 bleek wederom dat het niet mogelijk was de administratie van fokgegevens en het hergebruik van dieren sluitend te krijgen. Dit probleem betrof zowel transgene als niet-transgene dieren.

IV. REGISTRATIE ART. 9 EN ART. 12 FUNCTIONARISSEN

In het jaar 2006 meldden zich 63 personen met het verzoek om als art. 9 functionaris voor de Rijksuniversiteit Groningen actief werkzaam te mogen zijn. Deze personen konden een certificaat van een cursus proefdierkunde overleggen en voldeden daarmee aan de wettelijke eisen. Zij werden in het Rijksuniversiteit Groningen register van artikel 9 functionarissen bijgeschreven.

Daarnaast meldde zich 1 persoon met de vraag of zij binnen de Rijksuniversiteit Groningen als art. 12 functionaris kon functioneren. Deze persoon voldeed niet aan de juiste opleidingseisen en kon dus niet aan de slag als dierverzorger/biotechnicus.

V. ONDERWIJS

In 2006 werd de cursus proefdierkunde (ex. Art. 9 Wet op de dierproeven) driemaal georganiseerd: in januari, juni en september. Deze laatste cursus werd in het Engels gegeven en was speciaal bedoeld voor onderzoekers die de Nederlandse taal niet machtig zijn. In totaal waren er 90 deelnemers: een aanzienlijke stijging ten opzichte van het jaar 2005 (57 cursisten). Van deze deelnemers werden alle vooropleidingen gescreend om na te gaan of men beschikte over het vereiste kennisniveau. Achttien vooropleidingen werden voorgelegd aan de VWA. Voor enkelen werd een aanvullende opleidingseis gesteld.
Uiteindelijk behaalden 63 personen het art. 9 certificaat. De resterende personen moesten hun doctoraal/ masters programma nog afronden (n=23) of presteerden onvoldoende op het examen (n=4).
Proefdierdeskundige Thuring verzorgde in alle cursussen het inleidend college en het college huisvesting. Daarnaast beoordeelde de proefdierdeskundigen gezamenlijk de presentaties.

In april en december werd de landelijke bijeenkomst voor coördinatoren van de cursus proefdierkunde in Utrecht bijgewoond.

De groep dieroecologie schreef een brief aan de vergunninghouder waarin ongenoegen werd geuit over het feit dat de inhoud van de cursus proefdierkunde in haar optiek slecht aansluit bij het dierexperimenteel werk van deze groep. Hierop werd de dialoog over het organiseren van een cursus proefdierkunde voor veldbiologen, na eerder gebrek aan respons van deze groep, weer gestart.

In 2006 vervulden tien artikel 12 stagiaires hun stageperiode binnen een dierfaciliteit van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij waren afkomstig van het Van Hall Instituut te Leeuwarden of het Groenhorst College te Barneveld. In samenwerking met de CDP werd de beoordeling van de stagiaires uitgevoerd.

Voor doctoraalstudenten die willen participeren in dierproeven werd vijfmaal een introductiedag georganiseerd. Er waren achttien deelnemers. Voor doctoraal studenten biologie werd een inleidend college proefdieren en dierproeven gegeven in de cursussen Integratieve Neurobiologie en Dierfysiologie.

In november werd een college verzorgd voor studenten van het Top Masters programma Medical and Pharmaceutical Drug Innovation. Aan enkele middelbare scholieren werd voorlichting gegeven over proefdieren en dierproeven.

In het najaar van 2006 werd het project Gezondheidsmonitoring Pluimvee gestart. Twee dierenartsen in opleiding (faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht) werden begeleid in het opstellen van een plan om de gezondheidsstatus van het pluimvee in de dierfaciliteit te Haren in kaart te brengen, waar mogelijk en gewenst te verbeteren en om adviezen uit te brengen omtrent de huidige en toekomstige huisvesting van pluimvee. In december werd dit project afgerond middels een presentatie in Haren en het uitbrengen van het Gezondheidsmonitoringsplan.

VI. CONTACTEN MET ONDERZOEKERS EN BIOTECHNICI

Meerdere malen per week werden door beide proefdierdeskundigen gesprekken gevoerd met onderzoekers (artikel 9 functionarissen) over geplande, lopende of afgeronde dierproeven. Het doel was veelal de opzet of aspecten van een dierexperiment te optimaliseren.

Enkele onderwerpen waren:

- Pijnstilling bij darmtransplantaties;
- Aseptiek;
- Perioperatieve zorg rondom het plaatsen van hersencanules bij muizen;
- Het plaatsen van uretercanules bij ratten;
- Ziekte bij gecanuleerde muizen;
- Introduceren van nieuwe technieken.

In juni werden voor onderzoekers twee presentaties gegeven over welzijnsbewaking bij proefdieren.

Er werd een start gemaakt met het plan om analgesieprotocollen voor bepaalde operaties te standaardiseren. Dit gebeurde in samenwerking met betrokken biotechnici.

Onderzoekers en biotechnici maakten veelvuldig gebruik van de mogelijkheid om de proefdierdeskundige(n) te consulteren tijdens het telefonisch spreekuur.

VII. DIEREXPERIMENTENCOMMISSIE (DEC)

In het jaar 2006 werden 181 nieuwe onderzoeksplannen aan de Dierexperimentencommissie (DEC) ter beoordeling voorgelegd. De proefdierdeskundigen probeerden een zo deskundig mogelijk advies uit te brengen aan de DEC ten aanzien van deze onderzoeksplannen. Nieuwe diermodellen werden zorgvuldig bestudeerd en waar mogelijk werd informatie ingewonnen om kennis over deze nieuwe modellen te optimaliseren.

Ook beoordeelden de proefdierdeskundigen een groot aantal verzoeken tot wijziging of aanvulling op lopende protocollen.

Met de voorzitter en de secretaris van de DEC werd een plan om DEC-procedures te stroomlijnen uitgewerkt. De proefdierdeskundigen waren tevens betrokken bij de ontwikkeling van een nieuwe versie van het Proefdiervolgsysteem ter verbetering van de verwerking van aanvragen voor de Dierexperimentencommissie.

VIII. VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT (VWA)

Eén van de inspecteurs van de VWA, bezocht de dierfaciliteit CDP driemaal (januari, juni en september) en de Harense dierfaciliteit eenmaal (december).
Daarnaast participeerden hij en collega n een bijeenkomst waarin deelname van studenten aan dierproeven werd besproken.

Bevindingen van de inspecteur tijdens inspectieronden door de faciliteiten waren o.a.:

- Ontbreken van weekend controle voor enkele dieren;
- Ontbreken van informatie bij een specifieke dierproef (DEC aanvraag, werkprotocol);
- Ontbreken van informatie over het welzijn bij dieren van een enkele proef (welzijnsdagboek);
- Ontbreken van een waterbad bij eenden;
- Onduidelijkheid over hergebruik van dieren.

De proefdierdeskundigen waren niet aanwezig bij de inspectieronden. De inspecteur vroeg rechtstreeks aan de verantwoordelijke onderzoeker om feiten en achtergronden rondom geconstateerde omissies. Achteraf werd schriftelijk verslag uitgebracht aan de proefdierdeskundigen. Zij brachten in samenspraak met verantwoordelijke onderzoekers en/of management de benodigde wijzigingen cq verbeteringen aan.

IX. OVERIGE ACTIVITEITEN

In de Code of Practice Welzijnsbewaking is vastgelegd welke informatie in de directe omgeving van proefdieren aanwezig moet zijn. Veelvuldig constateerden de proefdierdeskundigen dat deze informatie niet of onvoldoende beschikbaar is. Daarom werd besloten om voor alle art. 9 en art. 12 functionarissen een presentatie te geven, waarin nog eens duidelijk de eisen werden genoemd en toegelicht. In juni werd op twee locaties deze presentatie gegeven.

Aviaire influenza vormde opnieuw een potentiële bedreiging voor de populatie proefdier-pluimvee in de Harense dierfaciliteit. In 2006 werd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit groen licht gegeven om in Nederland pluimvee te mogen vaccineren tegen aviaire influenza. Na een informatiebijeenkomst in Utrecht te hebben bijgewoond, werd in mei gestart met deze vaccinatieronde voor 168 ganzen en kippen.

Er werden binnen en buiten de Rijksuniversiteit Groningen gesprekken gevoerd met betrekking tot een systeem waarmee dierproeven adequaat gevolgd kunnen worden.

Miriam van der Meulen nam als lid van de Commissie Toetsing en Advies deel aan het overleg over een nieuwe opzet van de cursus "Welzijn", zoals vermeld in het Dierproevenbesluit. Deze cursus Welzijn wordt vanuit de Universiteit Utrecht, Hoofdafdeling Dier, Wetenschap en Maatschappij gecoördineerd.
Tevens heeft zij zitting in de Curriculum Commissie, een commissie die op verzoek van de Centrale Commissie Dierproeven adviseert over opleidingen tot proefdierverzorger, biotechnicus en zoötechnisch analist (art. 12 Wod).

In 2006 werd gestart met bijeenkomsten voor intercollegiaal overleg. Er vonden twee bijeenkomsten plaats met drie deelnemende proefdierdeskundigen. Elke deelnemer bereidde een onderwerp voor en besprak dit met de collega's.

X. BIJEENKOMSTEN

Maart 2006: Informatie bijeenkomst aviaire influenza, Utrecht;

April 2006: Bijeenkomst beroepsgroep proefdierdeskundigen, Lelystad;

April 2006: European Veterinary Conference, Amsterdam;

April 2006: Bijeenkomst coördinatoren cursus proefdierkunde, Utrecht;

Mei 2006: Post academisch onderwijs: Balanced analgesia, Houten;

September 2006: Cursus Werken met kleine groepen, Groningen;

Oktober 2006: Symposium Alternatieven voor dierproeven "Do animals have a future", Bilthoven;

November 2006: Congres Biotechnische dagen, Egmond;

November 2006: Bijeenkomst beroepsgroep proefdierdeskundigen, Baarn;

December 2006: Bijeenkomst coördinatoren cursus proefdierkunde, Utrecht.

XI. EVALUATIE PLANNEN 2006 EN NIEUWE PLANNEN VOOR 2007

In het jaarverslag over het jaar 2005 beschreef de proefdierdeskundige haar plannen voor 2006:

- Overleg over optimalisatie van registratie van fok en dierproeven met transgene dieren;
- Het bewerkstelligen van een algemeen gebruik van de verplichte welzijnsregistratie door onderzoekers en dierverzorgers;
- Het verbeteren van aseptiek tijdens operaties;
- Standaardisatie aanbrengen in pijnstillingsprotocollen.

Eind december 2006 was de stand van zaken met betrekking tot deze plannen als volgt:

Enkele softwarepakketten om fok van dieren te registreren zijn bekeken en getest en voor- en nadelen tegen elkaar afgewogen. Er is nog geen geschikt programma aangewezen. De gesprekken hierover met het management van de dierfaciliteit zijn hierover nog gaande.

In een bijeenkomst georganiseerd door de proefdierdeskundigen (zie ook hoofdstuk IX) werden de eisen die gesteld worden aan welzijnsbewaking van proefdieren nog eens duidelijk toegelicht. Schriftelijke, Engelstalige informatie hierover werd in september per e-mail aan alle betrokken onderzoekers verzonden. In de tweede helft van het jaar werd door de proefdierdeskundigen aandacht besteed aan het toezicht op het naleven van deze regels. De bevindingen waren wisselend: sommige onderzoekers hadden de informatievoorziening perfect georganiseerd en uitgevoerd, anderen voldeden niet of onvoldoende aan de eisen. De gebruikers van de dierfaciliteit Haren hadden eind december 2006 nog geen standaard formulier voor welzijnsregistratie ingevoerd.

Het betrachten van voldoende aseptiek tijdens operaties werd besproken met individuele betrokkenen. Zonder uitzondering waren zij overtuigd van de noodzaak van deze werkwijze. Proefdierdeskundigen gaven adviezen, deze werden goed opgevolgd. Het traject is nog niet afgerond.

Met het aanbrengen van standaardisatie in pijnstillingsprotocollen is een begin gemaakt. Er werd een startbijeenkomst georganiseerd waarin nut en noodzaak aan de betrokken onderzoekers en biotechnici werd uitgelegd. Hen werd gevraagd de door hun toegepaste analgesieprotocollen te beschrijven en te overleggen. Deze fase werd afgerond. Analyse van deze protocollen en afstemming moet nog plaatsvinden.

Voor het jaar 2007 hebben de proefdierdeskundigen de volgende plannen:

- Het bewerkstelligen dat op grotere schaal welzijnsmonitoring wordt uitgevoerd en voldaan wordt aan het hele systeem zoals beschreven in de Code of Practice Welzijnsbewaking van proefdieren;
- Het afronden van het project standaardisatie aanbrengen in pijnstillingsprotocollen;
- Adviezen geven ten aanzien van de in te voeren proefdiervolgsystemen voor zowel de CDP als de Harense dierfaciliteit;
- Het uitwerken van een werkwijze voor systematisch toezicht.